

حسابدار جوان - مهندس جوان

مهندس جوان

(بخش ششم)

دفتر مطالعات مالی و حسابداری مدیریت (۱)

همانگونه که در شماره‌های گذشته فصلنامه اشاره شد، سلسله مطالب بخش مهندس جوان با هدف ایجاد ارتباط و آشنایی علاقه‌مندان و مهندسان جوان صنعت با مفاهیم و اصطلاحات مالی و کاربرد آنها در تصمیم‌سازی تهیه می‌شود. پیش از این، آشنایی با برخی از اصطلاحات و تعاریف پایه‌ای و متداول در حسابداری را سرآغازی برای ورود به حیطه مفاهیم مالی قراردادده و سپس به نقش مدیریت در سازمان و استفاده از اطلاعات در تصمیم‌گیریها و پیشبرد اهداف سازمانی پرداختیم. به همین ترتیب در این شماره و شماره‌های آتی فصلنامه حسابداری برقی سعی بر این است تا به طور اجمالی به تشریح بیشتر این گونه مفاهیم و همچنین نحوه کاربرد آنها بپردازیم.

پیش‌تر اشاره شد که حسابداری يك سامانه (سیستم) اطلاعاتی است. وظیفه این سامانه جمع‌آوری، پردازش و ارائه اطلاعاتی است پیرامون منابع و امکانات متنوعی که سازمان به‌منظور پیشبرد اهداف خویش مورد استفاده قرار می‌دهد. این اطلاعات باید نمایانگر دقیق و صحیح کلیه مراحل فرآیند تامین منابع تا حصول نتایج عملیات بوده و بتواند ابزار مورد نیاز مدیریت جهت تصمیم‌گیری و ارزیابی عملیات را فراهم و در عین حال پاسخگویی انتظارات استفاده‌کنندگان برون سازمانی نیز باشد.

بدین ترتیب ماحصل کلیه نکات مشروحه پیرامون حسابداری به عنوان يك سامانه اطلاعاتی را می‌توان در تعریف زیر مشاهده نمود:

حسابداری عبارت است از (فرآیند تشخیص، اندازه‌گیری و گزارش اطلاعات اقتصادی که برای استفاده‌کنندگان اطلاعات مزبور، امکان قضاوت و تصمیم‌گیریهای آگاهانه را فراهم سازد) (۱).

شاخه‌های اصلی دانش حسابداری:

چگونگی به کارگیری اطلاعات حسابداری، تهیه گزارشات و استفاده از آنها مبنای تقسیم‌بندی حسابداری به دو شاخه اصلی حسابداری مالی و حسابداری مدیریت می‌باشد.

۱- حسابداری مالی:

همانگونه که در قسمت‌های گذشته نیز اشاره شد، کاربرد اطلاعات حسابداری در تصمیماتی که استفاده‌کنندگان درون سازمانی یا برون سازمانی جهت حفظ منافع خود اتخاذ می‌کنند نمایان می‌شود. حسابداری مالی بخشی از حسابداری است که به تامین و ارائه اطلاعات مالی مورد نیاز برای استفاده‌کنندگان برون سازمانی می‌پردازد.

البته باید توجه داشت که اطلاعات حسابداری مالی مورد استفاده مدیریت نیز می‌باشد.

اصول حسابداری:

حسابداری زبانی مشترک برای کلیه فعالیتهای اقتصادی است که به وسیله آن میزان و نحوه انجام هر فعالیت و نتایج آن اندازه‌گیری و ارزیابی می‌شود. به همین جهت دارای اصول، مبانی و قواعدی است که برداشت و درک واحدی از مفهوم اطلاعات دریافتی را موجب می‌شود. این قواعد را (اصول پذیرفته شده حسابداری) (۲) می‌نامند. برخی از این اصول که مورد پذیرش اغلب مجامع حرفه‌ای حسابداری در کشورهای مختلف قرار گرفته‌اند عبارتند از:

۱- اصل واحد اندازه‌گیری بر حسب پول

۲- اصل شخصیت حسابداری

۳- اصل تداوم فعالیت

۴- اصل بهای تمام شده

۵- اصل ثبت دو طرفه

۶- اصل دوره مالی

۷- اصل محافظه کاری

۸- اصل تحقق درآمد

۹- اصل تطابق هزینه با درآمد

۱۰- اصل ثبات رویه

۱۱- اصل اهمیت

۲- حسابداری مدیریت:

مدیریت به منظور انجام وظایف خود نیازمند اطلاعاتی است که وی را در امر تصمیم‌گیری و ارزیابی عملیات یاری نماید. این امر در فرآیند بهبود و توسعه فعالیت‌های جاری و کنترل آنها و همچنین برنامه‌ریزی بلندمدت فعالیت‌های سازمان دارای اهمیتی حیاتی است. مدیریت می‌تواند با استفاده از اطلاعاتی که نمایانگر مقایسه مستمر

هزینه‌ها بابتایح مالی حاصل از فعالیتها بوده و همچنین حاکی ازسنجش و تحلیل مستمر هزینه‌ها با هزینه‌های ناشی ازتغییر کمی و کیفی میزان تولید و احیاناً بررسی احتمال جایگزینی روش‌های جدید تولید باشد، به مطمئن‌ترین واقتصادی‌ترین شیوه و میزان تولید دست یابد.

بخشی از حسابداری که به تهیه و ارائه اطلاعات به کارکنان سازمان، جهت برنامه‌ریزی، سازماندهی، اجرای عملیات، هدایت و سرپرستی و کنترل و نظارت می‌پردازد، حسابداری مدیریت نامیده می‌شود.

حسابداری بهای تمام شده

لازم به اشاره است که بخش مهمی از اطلاعات مورد استفاده در گزارشات درون سازمانی و برون سازمانی بر پایه اطلاعات حسابداری بهای تمام شده استوار می‌باشد. حسابداری بهای تمام شده فرآیندی از حسابداری است که به تعیین، تجزیه و تحلیل و گزارش بهای تمام شده محصول تولیدی می‌پردازد. بنابر این با توجه به اینکه اطلاعات آن در دو بخش حسابداری مالی و حسابداری مدیریت مورد استفاده واقع می‌شود، می‌توان آن را مبنای اطلاعات لازم در این دو بخش محسوب نمود.

- ۱- این مقاله با همکاری آقای منصور وزیري رییس گروه حسابداری مدیریت دفتر مطالعات مالی و حسابداری مدیریت تهیه شده است.
- ۲- حسابداری مالی - جلد اول - ترجمه و تالیف دکتر رضا شباهنگ از انتشارات مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی - آذرماه ۱۳۷۳

1- Generally Accepted Accounting Principles (GAAP)